

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор ЗВО з науково-педагогічної та
навчальної роботи
Інна АНДРУШКО
« 29 » серпня 20 25 року

«ПОГОДЖЕНО»
Завідувачка кафедри українознавства
Галина ВАСИЛЕНКО
« 29 » серпня 20 25 року

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»

Спеціальність	І9 Громадське здоров'я
Освітній рівень	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Освітня програма	«Нутриціологія», 2025
Навчальний рік	2025-2026
Кафедра	українознавства
Лектор	-----
Контактна інформація	<i>ukraine@vntu.edu.ua, вул. Пирогова, 56, (корпус фармацевтичного факультету, бібліотека, 3 поверх)</i>
Укладачі силабусу	доцент ЗВО, доцент, канд. філол. наук Врублевська Т. В.

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ОК 1, складова циклу дисциплін загальної підготовки
Курс/семестр	1 курс (I і II семестри)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	150 годин /5 кредитів
Структура дисципліни	Практичні заняття – 72 год Самостійна робота – 78 год Усього: аудиторні заняття – 48%, самостійна позааудиторна робота – 52%
Кількість модулів	2
Мова викладання	українська
Форма навчання	очна (в умовах воєнного стану чи при впровадженні карантинних заходів можливі зміни)

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Програма дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» складена відповідно до порядку підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти у вищих медичних навчальних закладах освіти України відповідно до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS.

Основним фокусом програми є опанування мови на рівні фахового спілкування та розширення лексичного і термінологічного запасу, поглиблення знань норм сучасної української літературної мови, досконале володіння якими сприяє підвищенню загальномовної культури фахівця.

Предметним напрямком програми є формування практичних умінь і навичок розрізнення функціональних стилів сучасної української літературної мови, усного та писемного спілкування у сфері професійної діяльності нутриціолога, культурі вживання загальнонаукових, міжгалузевих та вузькоспеціальних термінів, складання основних адміністративно-канцелярських та медичних документів, редагування перекладних текстів.

Передреквізити. «Українська мова за професійним спрямуванням» як навчальна дисципліна ґрунтується на отриманих під час навчання у середній загальноосвітній школі базових знаннях із сучасної української літературної мови.

Під час вивчення тем «Морфологічний, стилістичний, лексичний аспекти української літературної мови», студенти поглиблюють свої знання з мови, отримані в школі. Тематики «Мовленнєвий етикет нутриціолога», «Особливості української медичної термінології», «Публічний виступ», «Особливості створення та оформлення професійної документації», «Професійна мова нутриціолога як особливий функціональний різновид літературної мови» передбачають знайомство студентів з особливостями мовленнєвої культури їхнього майбутнього фаху.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Метою викладання навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» є розвиток фахової мови нутриціолога з перспективою використання здобутих знань у професійній діяльності, а також формування мовної компетенції, комунікативних навичок майбутніх спеціалістів, що сприятиме становленню національно свідомої особистості.

Постреквізити. «Українська мова за професійним спрямуванням» надає певну суму знань, умінь і навичок, що необхідні під час вивчення таких дисциплін, як «Історія України», «Анатомія людини», «Нормальна фізіологія», «Патологічна анатомія», «Патологічна фізіологія», «Гістологія», «Біологічна та загальна хімія», «Біологічна фізика», «Латинська мова та медична термінологія», «Філософія».

3. Результати навчання.

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

1. Усвідомлювати розуміння понять: «національна мова», «державна мова», «рідна мова», «офіційна мова», «перша мова», «друга мова», «лексикологія», «лексикографія», «норми сучасної української літературної мови», «культура мовлення».
2. Знати визначення тексту, його структури, стилів і типів мовлення.
3. Знати особливості усного та писемного ділового мовлення.
4. Володіти навичками діловодства та знати вимоги до нього.
5. Оформлювати різноманітну ділову документацію в медичних установах (історія хвороби, листок непрацездатності, медична довідка тощо).
6. Розрізняти поняття мови і мовлення в житті суспільства.
7. Тлумачити лексичне значення слова: використовувати в усному і писемному мовленні синоніми, антоніми, евфемізми; фразеологізми, архаїзми і історизми, професійну і термінологічну лексику.
8. Правильно оформлювати цитати, покликання та бібліографічні списки.
9. Готувати та виголошувати публічні виступи, презентації, аргументовано відстоювати власну позицію.
10. Брати участь у професійних бесідах, нарадах, дискусіях, співбесідах.
11. Складати й оформлювати документи офіційно-ділового стилю (резюме, заяви, звіти, протоколи, ділові листи).
12. Вести ділове та електронне листування з дотриманням етичних і мовних норм.
13. Редагувати фахові тексти з урахуванням вимог культури мовлення та академічної доброчесності.
14. Довести, чому мовленнєвий етикет є однією зі складових частин наукової спадщини спілкування нашого народу; чому мовна поведінка українців привертає до себе увагу етнографів, лінгвістів; пояснити, в яких одиницях лексики у фразеологізмах реалізуються етичні правила спілкування українців.

ПРН

ПРН 04. Вільно спілкуватися державною та англійською мовами усно і письмово з професійних питань.

4. Зміст та логістика дисципліни

Модуль 1 «Українська мова та наукове мовлення у сфері нутриціології»	1-й семестр 60 год/ 2 кредити	Практичні заняття № 1–14 Теми для самостійного опрацювання № 1–4
Модуль 2 «Ділове спілкування та публічне мовлення нутриціолога»	2-й семестр 90 год/ 3 кредити	Практичні заняття № 1–13 Теми для самостійного опрацювання № 5–12

Дисципліна охоплює 27 тем, розподілені на 2 тематичні модулі.

Модуль 1. Українська мова та наукове мовлення у сфері нутриціології

Змістовий модуль 1. Мова, мовна норма та законодавчі засади професійного спілкування.

Тема 1. Мова й мовлення в житті людини. Мовне законодавство та мовна політика в Україні.

Тема 2. Сучасна українська мова як засіб професійного спілкування нутриціолога. Мовна норма, її типи.

Тема 3. Орфоепічний, орфографічний, пунктуаційний компоненти літературної мови.

Змістовий модуль 2. Лексичні та термінологічні засади фахового мовлення нутриціолога.

Тема 4. Лексичний аспект професійної мови нутриціологів. Лексико-стилістичні норми.

Тема 5. Фразеологізовані одиниці у фаховому мовленні.

Тема 6. Термінологія у професійному спілкуванні. Лексико-семантичні відношення у науковій термінології. Особливості української медичної термінології.

Тема 7. Словники у професійному спілкуванні. Типи словників, їхня роль у підвищенні мовленнєвої культури.

Змістовий модуль 3. Граматичні та стилістичні аспекти професійної комунікації.

Тема 8. Морфологічний аспект професійної мови нутриціологів.

Тема 9. Синтаксичний аспект фахового мовлення.

Тема 10. Стилiстичний аспект професійної комунікації нутриціологів.

Тема 11. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні. Структура і види наукового стилю.

Змістовий модуль 4. Наукове мовлення та оформлення фахових текстів.

Тема 12. Наукова стаття, її структура. Анотація та ключові слова.

Тема 13. Оформлення наукових матеріалів: рубрикація тексту, цитування, покликання, бібліографічний опис джерел.

Тема 14. Тези доповіді. Оформлювання матеріалів для студентської наукової конференції.

Модуль 2. Ділове спілкування та публічне мовлення нутриціолога

Змістовий модуль 5. Культура професійного спілкування та мовний етикет.

Тема 1. Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора. Мовний етикет. Парадигма мовних формул.

Тема 2. Особливості усного спілкування. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування.

Тема 3. Функції та види бесід. Співбесіда з роботодавцем.

Тема 4. Форми колективного обговорення професійних проблем: збори, нарада, дискусія, дебати.

Тема 5. Етикет телефонної розмови. Етичні питання використання мобільних телефонів.

Змістовий модуль 6. Публічне мовлення та переконувальна комунікація.

Тема 6. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Мистецтво аргументації.

Тема 7. Презентація як різновид публічного виступу. Культура сприймання публічного виступу.

Змістовий модуль 7. Офіційно-ділове мовлення та ділове листування у професійній діяльності нутриціолога.

Тема 8. Офіційно-діловий стиль та його підстили у професійному спілкуванні нутриціолога.

Тема 9. Документація з кадрово-контрактних питань: резюме, автобіографія, характеристика, заява.

Тема 10. Довідково-інформаційні документи: довідка, службові записки, протокол, звіт, запрошення, оголошення.

Тема 11. Лист, класифікація листів. Етикет та культура оформлення ділового листування.

Тема 12. Мотиваційний та супровідний лист у діловому листуванні.

Тема 13. Електронне ділове листування: складання запитів і відповідей.

Лекції програмою «Українська мова (за професійним спрямуванням)» не передбачені.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми та засвоєння таких практичних навичок:

1) мова як національна ознака і суспільне явище, літературна мова і типи мовних норм; класифікація лексики української мов, історія української медичної термінології, аспекти кодифікації медичної термінології; типи словників; специфіка використання граматичних форм самостійних частин мови в текстах документів; різновиди українського мовленнєвого етикету, мовленнєвий етикет нутриціолога; спілкування, його функції, види, форми та особливості; колективні та індивідуальні форми комунікації; публічний виступ як жанровий різновид ораторського мистецтва; характерні ознаки та основні мовні засоби функціональних стилів, різновиди професійної мови; продукування наукового тексту; поняття про документ, функції, класифікація документів, загальні вимоги до оформлення документів; етичні й мовні норми ведення ділового електронного спілкування;

2) робити нотатки, використовувати цитати, утворювати складні та прості плани, тези, оформляти конспекти, цитування й посилання, укладати та редагувати документи з кадрово-контрактових питань та особисті офіційні документи відповідно до чинних мовних норм, правильно використовувати усталені словосполучення та іншомовні слова у діловодстві та у професійному мовленні, користуватися словниками, електронним словником, укладати власний паперовий варіант словника певних термінів, вести електронне ділове листування: складати запити й відповіді, оформляти бібліографічний опис списку джерела.

На практичних заняттях студенти виконують лексико-граматичні завдання, редагують тексти, пояснюють значення слів іншомовного походження, класифікують медичні терміни за джерелами походження, виголошують промови.

Самостійна робота студента передбачає підготовку до практичних занять та опрацювання практичних навичок, вивчення тем для самостійної позааудиторної роботи, підготовка презентацій, таблиць, опрацювання наукової літератури та написання оглядів з наданих тем для індивідуальної роботи. Контроль засвоєння тем самостійної поза аудиторної роботи здійснюється на підсумковому занятті з дисципліни.

Індивідуальна робота охоплює опрацювання наукової літератури, підготовку оглядів з наданих тем для презентації на засіданнях студентського наукового гуртка, виконання науково-практичних досліджень, участь у профільних олімпіадах, науково-практичних конференціях, конкурсах студентських наукових робіт.

Календарні плани практичних занять, тематичний план самостійної позааудиторної роботи (теми доповідей та повідомлень) опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра українознавства / Студенту/ Очна форма навчання Нутриціологія/1 курс/Українська мова за професійним спрямування або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра українознавства#. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmu.edu.ua.

5. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: визначається на підставі результатів тестування, письмової або усної відповіді на контрольні питання, самостійна робота, груповий контроль, самоконтроль, взаємоконтроль.
Проміжний семестровий контроль (залік) по завершенню 1-го семестру	Методи: усне та письмове опитування (згідно з положенням про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи)
Підсумковий контроль дисципліни – диференційований залік	Методи: усне та письмове опитування (згідно з положенням про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи)
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести.

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно з Положенням про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи)

Поточний контроль	За чотирибальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Проміжний контроль	За системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Підсумковий контроль з дисципліни	Сума балів за усне опитування (38-60 балів) та виконання тестових завдань (12-20 балів) Оцінка за диференційований залік: 71-80 балів – «відмінно» 61-70 балів – «добре» 50-60 балів – «задовільно» Менше 50 балів – «не задовільно»/не склав
Оцінювання дисципліни:	Поточна успішність – від 72 до 120 балів (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 120-бальною шкалою): 60% оцінки за дисципліну Підсумковий контроль – від 50 до 80 балів: 40% оцінки за дисципліну Індивідуальна робота – від 1 до 12 балів Сумарно від 122 до 200 балів.
Залік	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали) Зараховано: від 122 до 200 балів Не зараховано: менше 122 балів
Диференційований залік	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали)

	Зараховано: від 120 до 200 балів Не зараховано: менше 120 балів (див.Шкалу оцінювання)
--	---

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для диференційованого заліку	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,9	B	добре	
160-169,9	C		
141-159,9	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	
0-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика навчальної дисципліни/курсу

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану допомогу викладача під час вивчення дисципліни. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім. М.І.Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Студент повинен вчасно приходити на практичне заняття, теоретично підготовленим згідно з темою.

На заняття слід приходити без запізнення. Студент, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

Студент повинен дотримуватися загальних правил дрескоду.

Студент повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час обговорення теоретичних питань студенти мають демонструватися толерантності, ввічливості та поваги до своїх колег та викладача.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки під час демонстрування презентацій або доповідей чи повідомлень.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи)) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра українознавства#) черговому викладачеві. Для відпрацювання пропущеного заняття студент має пройти тестування та письмово чи усно відповісти на запитання до теми заняття.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна%20інформація/Основні%20документи)). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни студент може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІРС згідно з Положенням про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна%20інформація/Основні%20документи)).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М.І.Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна%20інформація/Основні%20документи)).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М. І. Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна%20інформація/Основні%20документи)). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять та відпрацювань під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра українознавства/ Студенту або <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра українознавства/ Новини).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

1. Навчальні ресурси

Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра українознавства/ Студенту). Консультації проводяться один раз на тиждень згідно з графіком консультацій.

2. Розклад та розподіл груп по викладачах опублікований на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра _ українознавства / Студенту).

3. Питання до підсумкового контролю дисципліни опубліковані на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> українознавства /Студенту).

Силабус із дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» обговорено та затверджено на засіданні кафедри українознавства (протокол № 1 від «29» серпня 2025 року)

Відповідальна за курс

Тетяна ВРУБЛЕВСЬКА

Завідувач кафедри

Галина ВАСИЛЕНКО